

Til Ko'nikmalarini Integrallashgan Holatda O'qitish Usullari

Zulfizar Qo'chqorova

Farg'ona davlat universiteti, Ingliz tili va adabiyoti fakulteti o'qituvchisi

Solijonova Ruhsorabonu

Farg'ona davlat universiteti, Ingliz tili va adabiyoti fakulteti, 2-kurs talabasi

Anotatsiya: Ushbu maqolada dars mashg'ulotlari davomida to'rtta ko'nikmani (tinglash, gapirish, o'qish va yozish) birlashtirish uchun turli xil faoliyat va mashqlarni o'z ichiga olishimiz; masalan nutq va tinglash ko'nikmalarini yaxshilash uchun guruh muhokamalari va taqdimotlarni o'z ichiga olishimiz, shu bilan birga o'qish va yozish qobilyatlarini oshirish uchun o'qishni tushunish mashqlari va yozish topshiriqlarini o'z ichiga olishimiz mumkinligi haqida bir qanchasi sanab o'tilgan.

Kalit So'Zlar: Chet tili, integratsiyalash, mahorat, o'qish, yozish, gapirish, tinglash.

KIRISH

Mustaqillikka erishganimizdan so'ng, yurtimizda chet tillarini o'rganish va yoshlarga o'rgatishga bo'lgan etibor sezilarli darajada ko'tarildi. Biz chet tilini darsxonada o'quvchi uchun qo'llayotgan paytda, to'rtta til ko'nikmasidan foydalanishimiz zarur. Sinfda to'rtta til ko'nikmalarini birlashtirish keng qamrovli til o'rganish tajribasi uchun juda muhimdir. Bunga erishishning samarali usullaridan biri o'qish, yozish, gapirish va tinglashni o'z ichiga olgan faoliyatni kiritishdir. Misol uchun, sinf o'qishni tushunish topshirig'i bilan boshlanishi mumkin, keyin esa matnga asoslangan yozma topshiriq. Keyin, talabalar nutq va tinglash ko'nikmalarini mashq qiladigan guruh muhokamasida qatnashishlari mumkin. Bunday yaxlit yondashuv o'quvchilarning tilni bilishning barcha jihatlarini uyg'un va samarali tarzda rivojlantirishni taminlaydi. Talabalardan barcha to'rtta ko'nikmani qo'llashni talab qiladigan tadbirlarni izchil birlashtirib, o'qituvchilar tilni har tomonlama rivojlantirishni ta'minlaydigan har tomonlama til o'rganish muhitini yaratishi mumkin.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLARNI QO'LLASH

Tadqiqot jarayonida to'rtta ko'nikmalarni o'rganish va dars davomida qo'llashda samarali metodlar va texnologiyalar yoritib berilgan internet manbalaridan foydalanildi. Ushbu maqolani yozish davomida to'rtta ko'nikmalar to'g'risida mavzu yoritilgan kerakli adabiyotlar o'rganib chiqilib, o'ziga hos afzalliklari va tamoyillari ko'rib chiqildi.

Bilamizki, hozirgi kunda foydalanilayotgan metodlarning eng muvaffaqiyatlilaridan biri bu dars jarayonida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishdir. Mashg'ulotlar davomida to'rtta til ko'nikmalarini (o'qish, yozish, eshitib tushunish va gapirish) birlashtirish har tomonlama til o'rganish tajriasini yaratish uchun juda muhimdir. Ushbu ko'nikmalarni asosiy bo'limlarini integratsiya qilish uchun ba'zi samarali strategiyalar:

1. Interfaol faoliyat: Talabalardan bir vaqtning o'zida barcha to'rtta ko'nikmani qo'llashni talab qiladigan tadbirlarni o'z ichiga oladi. Masalan, o'quvchilar tengdoshlarini tinglaydigan, o'z

fikrlarini bildirish uchun gapiradigan, tegishli materiallarni o'qiydigan va asosiy fikrlarni yozadigan guruh muhokamasi barcha to'rtta ko'nikmani samarali birlashtirish mumkin.

2. Haqiqiy materiallar: O'quvchilarga to'rtta ko'nikmani mashq qilish imkoniyatini berish uchun gazeta maqolalari, podkastlar va videolar kabi haqiqiy materiallardan foydalanish. Misol uchun, talabalar podkastni tinglashlari, podkastning transkriptini o'qishlari, tarkibni guruhdoshlari bilan muhokama qilishlari va o'rganganlari haqida qisqacha yozishlari mumkin.
3. Loyihaga asoslangan ta'lim: Talabalarning tinglash, gapirish, o'qish va yozish faoliyati bilan shug'ullanishni talab qiladigan loyihalarni tayinlash. Masalan, talabalar guruhlarga bo'linib, mavzu bo'yicha tadqiqot olib borishlari, o'z xulosalarini sinfda taqdim etishlari, o'z loyihasi bo'yicha munozaraga kirishishlari mumkin.
4. Ro'l o'ynash; ko'rsatmalarni tinglash, xarakterda gapirish, skriptlarni o'qish va dialog yozishni o'z ichiga olgan ro'l o'ynash faoliyatini o'z ichiga oladi. Bu, ayniqsa, til o'rganuvchilar uchun samarali bo'lishi mumkin, chunki bu ularga real hayotdagi muloqot ko'nikmalarini mashq qilish imkoniyatini beradi.
5. "Chigil yozdi" ("Warm-up exercises") o'quvchilarni darsga qiziqtirish uchun sinfda har xil o'yinlardan foydalanish. [1]
6. Kviz kartochkalari (quiz cards) o'quvchilarning soniga qarab kartochkalar tarqatiladi va hamma talabalar bir vaqtda darsda ishtirok etish imkonini beradi, bu esa ham vaqtni tejaydi, ham bunda gapirish, eshitish, o'qish va kartochkaga javob yozish imkonini beradi. [2]
7. Til o'yinlari: Talabalardan barcha to'rtta ko'nikmadan foydalanishni talab qiluvchi til o'yinlaridan foydalanish. Misol uchun, charades o'yini maslahatlarni tinglashni, so'z yoki iborani ijro etish uchun gapirishni, boshqalarning tana tilini o'qishni va taxminlarni yozishni o'z ichiga olishi mumkin.

To'rtta til ko'nikmalarini shu yo'llar bilan birlashtirib, o'qituvchilar o'quvchilarga o'zlarining til bilimlarini yaxlit tarzda rivijlantirishga imkon beradigan dinamik va keng qamrovli o'quv muhitini yaratishi mumkin. Bunday yondashuv nafaqat talabalarning til qobilyatini oshiradi, balki ularni real muloqot sharoitlariga tayyorlaydi.

Ko'rib chiqqanimizdek, har bir innovatsion texnologiya o'ziga xos afzallik jihatlariga egadir. Bunday usullarning barchasida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlik, o'quvchining ta'lim jarayonidagi faol harakati ko'zda tutiladi. [3]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Yuqoridagi ko'rsatmalar orqali o'z tengdoshlarini tinglashi, o'z argumentlarini taqdim etish uchun nutq so'zlash, tegishli materiallarni o'qish, asosiy fikrlar va mulohazalarni yozish jarayonida tabiiy ravishda barcha to'rtta til ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Ushbu integratsiyalashgan yondashuv talabalarga real muloqot sharoitlarini aks ettiruvchi keng qamrovli til o'rganish tajribasini taqdim etadi. Til darslariga yuqoridagilarni kiritish orqali o'qituvchilar to'rtta til ko'nikmalarini dinamik va qiziqarli tarzda samarali integratsiyalashlari mumkin va natijada o'quvchilarning til bilimlarini har tomonlama rivojlantirishga yordam beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Zamonamiz yoshlari chet tillarida nafaqat gaplashish, suhbatlashish, balki rivojlangan mamlakatlarga borib o'qish, o'zlarining mutaxassisliklariga ega bo'lishni o'z oldilariga maqsad qilib qo'yishmoqda. Bu maqsadlarga erishish uchun albatta, tajribali o'qituvchilar va samarali dars jarayoni olib borilishi zarur. Bu samaradorlikda esa zamonaviy texnologiyalarning o'rni beqiyosdir.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, darslar davomida to'rtta til ko'nikmalarini birlashtirishga talabalardan mazmunli kontekstda tinglash, gapirish, o'qish va yozishni talab qiladigan topshiriqlarga asoslangan mashg'ulotlar orqali erishish mumkin. O'qituvchilar o'quvchilarni to'rtta ko'nikmalardan foydalanishga undash uchun guruh muhokamalari, rolli o'yinlar va loyihaga asoslangan o'rganish kabi tadbirlarni o'z ichiga olishi mumkin. Yuqoridagi mashg'ulotlarni o'quv

dasturiga kiritib, o`quvchilarning til ko`nikmalarini yanada munosib va har tomonlama rivojlantirishlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. N. Q. Xatamova, M.N.Mirzayeva. "INGLIZ TILI DARSLARIDA QO`LLANILADIGAN INTERFAOL USULLAR" (uslubiy qo`llanma), Navoiy, 2006, 40-bet.
2. M. Xoldarova, N. Fayziyeva, F. Rixsitillayeva. "CHET TILINI O`QITISHDA YORDAMCHI VOSITALARDAN FOYDALANISH". Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2005.
3. O`. Hoshimov, I. Yoqubov. "INGLIZ TILI O`QITISH METODIKASI" (o`quv qo`llanma) Toshkent: "Sharq" nashriyoti, 2003.
4. Kochkorova, Z. (2023). TRANSLATOLOGICAL PROBLEMS AT WORD LEVEL. B ACADEMIC RESEARCH IN MODERN SCIENCE (T. 2, Выпуск 23, сс. 39–43). Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10006480>
5. Qochqorova, Z. (2023). FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNI TARJIMA QILISH MUAMMOLARI. Ilm-fan va ta'lim, 1(11).
6. Mirzayev, A., & Oripova, S. (2022). COMMUNICATIVE METHOD—A NEW APPROACH IN THE PRACTICE OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE. Science and innovation, 1(B6), 778-783.
7. ZULFIZAR, K. (2023). PAREMIOLOGICAL UNITS AS THE REPRESENTATIVES OF A CONCEPT. Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research, 10(10), 183-187.
8. Qochqorova, Z. A. (2023). Comparative Study of Paremiological Units that Represent the Concept of " Wedding" in Different Systematic Languages. Best Journal of Innovation in Science, Research and Development, 2(10), 580-584.